

Lehetőségek és döntések az élet végén

A fájdalomcsillapítás etikai vonatkozásai

Dr. habil. Hegedűs

Katalin
Klinikus Orvostudományi Kar
Magatartástudományi Intézet

SEMMELWEIS
EGYETEM 1769

Életvégi döntési lehetőségek

Életvégi döntések a beteg részéről:

- **Eutanázia:** halált okozó gyógyszer beadására kéri az orvost
- **Asszisztált öngyilkosság:** halált okozó gyógyszert írat fel és beveszi az orvos jelenlétében
- **Terminális palliatív szedáció:** „Mély altatást” kér a halála bekövetkeztéig
- **Hospice és palliatív kezelés, előzetes rendelkezések:** azt kéri, hogy a fájdalmait és egyéb kínzó tüneteit csillapítsák, de az életét már ne hosszabbítsák meg.

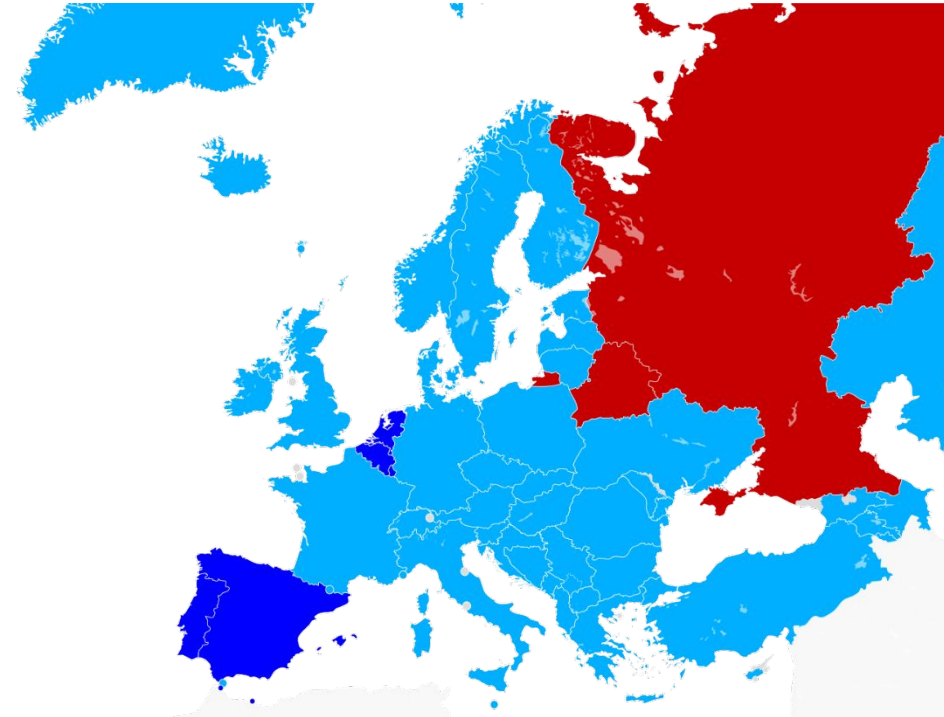
Életvégi döntések Európában

Eutanázia legális:

Hollandia, 2001
Belgium, 2002
Luxemburg, 2009
Spanyolország – 2020
Portugália, 2023

Asszisztált öngyilkosság legális:

Svájc, 1941
Ausztria, 2022
Terv: Franciaország – asszisztált halál (2024)
Nagy-Britannia – asszisztált halál (2024 nov.)

	Aktív eutanázia legális
	Életmentő/életfenntartó kezelés visszautasítása legális
	Nem engedélyezett

Holland eutanázia jelentés, 2023

- **9068 eutanázia eset** (Lakosságszám: 17,8 millió)
 - **5,4%-a** az össz-halálozásnak (140.000 haláleset évente).
 - **4 %-os** növekedés 2022-hez viszonyítva.
- „Az orvosok túlnyomó többsége körültekintően jár el” (95,9%).
- A betegek:
 - 89%-a 60 évnél idősebb,
 - 76%-uk krónikus betegségben szenved
 - *demencia: 336 eset (2022-ben: 288)*
 - *pszichiátriai zavarok: 138 eset (2022: 115)*
- Egyéb adatok:
 - Háziorvosok: 80,4%
 - Helyszín: otthon 79,6%

REGIONAL EUTHANASIA REVIEW COMMITTEES-Annual report 23

Terminális palliatív szedáció – az eutanázia alternatívája?

Continuous Deep Sedation: „szedatív gyógyszerek alkalmazása a tűrhetetlen és kezelhetetlen kínok csökkentése céljából”- Guidelines: Cherny et al, 2009

	eutanázia	terminális palliatív szedáció
szándék	a beteg halála	az elviselhetetlen szenvedés enyhítése
eljárás	halálos dózisú gyógyszer alkalmazása (barbiturát)	nyugtató-altató gyógyszer alkalmazása (midazolam)
végkimenetel	azonnali halál	a szenvedés enyhülése

Hogy lehet megosztani a felelősséget orvos és beteg között élet és halál kérdésében?

- az **életfenntartó orvosi kezelés visszautasítása** a kompetens beteg által
- az **élő végrendelet** vagy a „nem újraélesztendő” (DNR) elhatározás bevezetése
- a **palliatív medicina** (hospice ellátás) hozzáférhetősége

Mindezekhez fontos: az **ellátás előzetes tervezése** „advance care planning”(ACP)

Előzetes egészségügyi rendelkezések, (jogi) segédanyagok

- **Életvégi tervezés**

- <https://hospicehaz.hu/eletvegi-tervezes/>

- **Előzetes egészségügyi rendelkezés, élő végrendelet**

- <https://hospicehaz.hu/wp-content/uploads/2022/07/Nyilatkozatminta-Elozetes-eu-rendelkezes-MHA.pdf>
- <https://tasz.hu/cikkek/elovegrendelet-eletvegi-dontesek>
- <https://aok.pte.hu/hu/egyseg/40/betegellatas/almenu/527>

- **Kommunikációs protokoll - hogyan beszéljük meg a beteggel?**

- Csikós Dóra: Serious Illness Care Program. Kharón, 2016/3. kharon.hu
- Hodász Luca et al: Gondolatok az életvégi döntésekről konkrét esetek kapcsán. Kharón, 2016/4. kharon.hu

Hospice adatok Magyarországon, 2023

- 26 fekvőbeteg-ellátó intézmény (osztály) (416 ágy)
- 60 otthoni ellátást végző csoport
- 2 hospice mobil team (kórházi támogató csoport)
- 4 palliatív járóbeteg ellátás

92 ellátó szervezet

TB által finanszírozott 2005 óta.

Térítésmentes a beteg számára

12.000 beteg ellátása

neak.hu, hospice.hu

<https://hospice.hu/ellatas-kereso>

Irodalom

1. Csikós Ágnes (szerk.): Palliatív ellátás. Budapest: Medicina, 2022.
2. Hegedűs K: Létezik-e jó halál? Budapest: Oriold Kiadó; 2017.
3. Busa Cs, Zeller J, Csikós Á: Életvégi kívánalmakkal és döntésekkel kapcsolatos vélemények és ismeretek a magyar társadalomban. Kharón Thanatológiai Szemle, 2018. 22 (3): 9-26.
4. Busa Cs, Csikós Á, Füzesi Zs: Ha menni kell. Posztmodern halál-attitűd és az egészségügyi önrendelkezés lehetőségei az élet végén. Metszetek, 2017. 6 (2): 186-202.
5. Bérczes T: Élni és halni hagyni. Budapest: Corvina; 2016.
6. Hodász L, Lőrík E, Tóth K: Gondolatok az életvégi döntésekről konkrét esetek kapcsán. Kharón, 2016. 4. <https://kharon.hu>
7. Zeller J: A kezelés visszautasítása. In: Palliatív kézikönyv, Medicina, 2022.